

Sisäministeriö
Pelastusosasto

Sisäministeriön poliisiosaston lausunto hallituksen esitysluonnoksesta hätäkeskustoiminnasta annetun lain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Sisäministeriön pelastusosasto on pyytänyt poliisiosastolta lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta hätäkeskustoiminnasta annetun lain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Sisäministeriön poliisiosasto lausuu asiasta seuraavaa.

Lausuntopyyntö

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia hätäkeskustoiminnasta, turvallisuustutkintalakia, konsulipalvelulakia ja pelastuslakia.

Esityksen mukaan hätäkeskustoiminnasta annettua lakia sovellettaisiin Hätäkeskuslaitoksen toimintaan sekä pelastustoimen, poliisitoimen, sosiaali- ja terveystoimen ja Rajavartiolaitoksen hätäkeskuspalveluihin. Esityksellä muutettaisiin hätäkeskustoiminnasta annetun lain säännökset henkilötietojen käsittelystä vastaamaan EU:n yleistä tietosuojasetusta. Esityksessä säädettäisiin henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuusvaatimuksesta ja henkilötietojen rekisterinpitäjistä. Henkilötietojen rekisterinpitäjänä poliisin tietojen osalta toimii Poliisihallitus, sosiaali- ja terveydenhuollon tietojen osalta hyvinvointialue, Helsingin kaupunki ja HUS -yhtymä, pelastustoimen tehtävätietojen osalta hyvinvointialue ja Helsingin kaupunki ja Rajavartiolaitoksen tietojen osalta Rajavartiolaitoksen eskunta. Hätäkeskuslaitos vastaisi rekisterinpitäjyydestä omien valvontatehtävien hoitamiseen sekä Hätäkeskuslaitoksen muiden tehtävien ja muiden viranomaisten avustamiseen liittyvien tietojen osalta.

Esityksessä selkeytettäisiin Hätäkeskuslaitoksen ydintehtäviä. Lisäksi konsulipalvelulain mukaan Hätäkeskuslaitos voisi avustaa ulkoasianhallintoa avustavissa asiakaspalvelutehtävissä ja turvallisuustutkintalain mukaan Onnettomuustutkintakeskusta ilmoitusten vastaanottamisessa. Esityksessä täsmennettäisiin ja muutettaisiin viranomaisten tiedonsaantioikeuksia sekä säädettäisiin tietojen toisiokäytöstä hätäkeskustoiminnassa käsiteltävien tietojen osalta. Lisäksi laki hätäkeskustoiminnasta muutettaisiin siten, että siitä poistettaisiin julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain kanssa olevaa päällekkäistä sääntelyä tietojen luovuttamisesta teknisen käyttöyhteyden avulla sekä käyttäjärekisteriin ja lokirekisteriin liittyen.

Lausunto

Laki hätäkeskustoiminnasta annetun lain muuttamisesta

2 § Määritelmät

Luonnoksen mukaan kiireellisillä tukipalveluilla tarkoitetaan:

Postiosoite Postadress Postal Address Sisäministeriö	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
PL 26 00023 Valtioneuvosto	Kirkkokatu 12 Helsinki	0295 480 171 +358 295 480 171	09 160 44635 +358 9 160 44635	kirjaamo.sm@govsec.fi www.intermin.fi

4) kiireellisillä tukipalveluilla hätäkeskuspalvelujen tuottamiseen liittyvää pelastustoimen, poliisin sekä sosiaali- ja terveystoimen viranomaisten ja Rajavartiolaitoksen kiireellisen toiminnan välttämättömyydestä tukemista asianomaisen viranomaisen määräyksen tai ohjeen perusteella;

Sisäministeriön poliisiosasto esittää, että kiireellisiä tukipalveluita olisivat kaikki hätäkeskusten välittämiin tehtäviin liittyvät tarpeelliset tukipalvelut.

12 § Päivystystehtävää suorittavan henkilöstön tehtävät

Luonnoksen mukaan päivystystehtävää suorittavan henkilöstön tehtävät olisivat:

3) välittää tehtävä ilmoituksessa olevien tietojen perusteella sekä suorittaa siihen liittyvät muut välittömät toimenpiteet;

Perusteluiden sivulla 59 kuitenkin todetaan, että *”lainkohtaan lisättäisiin myös sääntely siitä, että 3 kohdan mukainen toiminta toteutetaan hätäkeskustoimintaan osallistuvien viranomaisten antamien ohjeiden mukaisesti.”* Sisäministeriön poliisiosasto esittää, että tämä huomioitaisiin myös 12 §:n 1 momentin 3 kohdassa.

22 § Henkilötietojen käsittely muuhun kuin niiden alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen

Pykälän 1 momentin mukaan *rekisterinpitäjä saa salassapitosäännösten estämättä käsitellä hätäkeskustietojärjestelmän tietoja myös seuraavasti: 1) laillisuus- ja laadunvalvonnassa; 2) suunnittelu- ja kehittämistoiminnassa; 3) koulutustoiminnassa, kuitenkin niin, että henkilötietoja ei voida yhdistää tiettyyn rekisteröityyn käyttämättä lisätietoja.*

Poliisiosaston näkemyksen mukaan säännöksessä tai sen perusteluissa olisi hyvä selventää, että oikeus käsitellä henkilötietoja muuhun kuin alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen ei koske kaikkia hätäkeskustietojärjestelmän tietoja vaan ainoastaan kunkin rekisterinpitäjän omassa rekisterinpidossa olevia tietoja.

Kommentit hallituksen esityksen perusteluihin

Poliisiosasto kiinnittää pelastusosaston huomioita tietosuojan yleislainsäädännön soveltaminen hätäkeskustoiminnassa. Tietosuojavaikutusten arvioinnissa (s. 48) todetaan, että esitykseen sisältyvä henkilötietojen käsittely kuuluu tietosuoja-asetuksen soveltamisalan piiriin. Poliisiosaston käsityksen mukaan poliisi käsittelee kuitenkin hätäkeskustoimintaan liittyviä henkilötietoja myös rikosasioiden tietosuojalain soveltamisalalla. Tästä syystä esimerkiksi ehdotetussa 23 §:ssä viitattaisiin sekä henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain (1054/2018) 23 §:ssä tarkoitettuun rekisteröidyn tarkastusoikeuteen että yleisen tietosuoja-asetuksen 15 artiklassa tarkoitettuun rekisteröidyn tietoon pääsyyn. Kansallinen sääntely rekisterinpitäjästä on mahdollista myös rikosasioiden tietosuojalain soveltamisalalla. Rikosasioiden tietosuojalain 3 §:n 1 momentin 6 kohdan määritelmän mukaan rekisterinpitäjällä tarkoitetaan toimivaltaista viranomaista, joka yksin tai yhdessä muiden kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot tai jonka tehtäväksi rekisterinpito on lailla säädetty.

Lisäksi poliisiosasto kiinnittää huomiota henkilötietojen käsittelytarkoitusta koskeviin perusteluihin. Hätäkeskustoiminnasta annetun lain ehdotetun 16 §:n perusteluissa viitataan henkilötietojen käsittelijän määritelmään. Poliisiosasto nostaa esiin, että henkilötietojen käsittelijällä ei kuitenkaan tarkoiteta rekisterinpitäjän alaisuudessa toimivia työntekijöitä, jotka käsittelevät henkilötietoja osana työtehtäviään. Käsittelijän määritelmä ei siten vaikuttaisi suoraan kytkeytyvän 16 §:ssä tarkoitettuun henkilötietojen käsittelyyn hätäkeskustoimintaan osallistuvien viranomaisten tehtävissä.

Tiedonhallinnan muutosten arvioinnissa (s. 47) todetaan, että esitys sisältää muutosehdotuksen julkisuuslakiin. Myös esimerkiksi nykytilan arvion yhteydessä jaksossa 3 (s. 36) sekä viranomaisvaikutusten yhteydessä (s. 45) viitataan ehdotettuun hätäilmoituksen salassapitoa koskevaan sääntelyyn. Tällaista ehdotusta ei kuitenkaan ole mukana esitysluonnoksessa.

Hätäkeskustietojärjestelmän nykytilaa koskevassa jaksossa 2.5 (s. 19) todetaan, että hätäkeskuslain 17 §:n 4 momentin mukaan rekisteröidyn oikeuksista hätäkeskustietojärjestelmän poliisin pitämiin tietoihin on voimassa, mitä henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetussa laissa (761/2003) säädetään. Mainittua momenttia on muutettu vuonna 2019 poliisin henkilötietolain kokonaisuudistuksen yhteydessä. Voimassa olevan säännöksen mukaan rekisteröidyn oikeuksista hätäkeskustietojärjestelmän poliisin pitämiin tietoihin säädetään henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain (1054/2018) 4 luvussa ja henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (616/2019) 6 luvussa.

Muuta

Muilta osin ei ole lausuttavaa. Poliisiosasto on osallistunut työryhmän työhön ja osaston näkemykset on otettu hyvin huomioon. Poliisiosasto pitää esitystä tarpeellisena ja tietosuojan yleislainsäädännön näkökulmasta perusteltuna.

Poliisijohtaja

Stefan Gerkman

Poliisitarkastaja

Jari Pajunen

VN/6121/2021-SM-27

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: